

[6] אבל להעמיד השולחנות והכספלים לסדרן לצורך הלילה אסור דאין יו"ט מכן לחבירו דומיא דהצעת המטה: [נ] וגם אין שייך בהן מוקצה בחוה"מ ואם נפלו חולין אותן שנית או שומרן עד אחר יו"ט ויאכלו הרים. וראב"ה פסק בשם הג' עובדי סוכה שנפלו בשבת אסורים באכילה ומותרים לשלשן ומחזירין נפלו בחול אסורים באכילה ומחזירין למקמן.

וידברו תחלה וכדמוכח סוגיין דשקיל וערי לאוקומה בכמה אנשי וכיון דתמה עליה דלא קאי אדעתיה כי דייוקין מפירקיה לפרושי מלתיה אליבא דהילכתא הא קמן דלא דעתיה דייק ולא קאשייתיה דייקא ומוחא חתורין קאזיז משי כי הוה סבור דל"ט בעיין כולה ענין וליחא לבערתי לטוס לכתבא אלא כאמור דלמך בר כרים משמיה דהבוא דהם שטות קרי ליה יבאסרקאן סוף מנחם חמירי דרי יאשעאל אומר ג' הדסים כהלי פירקא דלולב בגזול דהר דלא קטין הם כיחא וליחא דלא אכחור דכדומה לדברי רשב"ם ז"ל ומה ששקא שנישית בחדרי הדם לליב ועבדה יתחל על שפי דבגלוב ע"כ הדסים חלה דהר ל"ט האם לא בעיין דהר אלא בגמרא דל' עבות מלא רחמיה דן מוכח בירושלמי להדיא דלרבנן בעיין ישי דהר ול"ט לא בעינן ביה בחדרי בלן לית קין לאקוביניהו אחרדי מבערה דילן ע"כ לאורויי מינה חלה למעשה וע"כ הכיסי ישה ר"י אלפס והשמיט כל אותה הסוגיא מן ההלכות מנחם שלא היו כהלכה כמ"ס בתידין הדלשונה ובה על דברי ר"מ ז"ל על נכון וכדעת הגאונים הראשונים כלם ז"ל : ערבי נחל עד מנשה רבנו נחשארם : פ' לולב הגזול : ארבעה מינין אלו עד סדומה לו : במ"ס מנחות פ' הקומץ דבא ובמ"ס בוכה פרק לולב הגזול : מצות מן המצות עד כומץ.

י"ח לולב אבל אם בירך קודם שיטול מצדק לטול לולב, ואע"פ שכתב עוד בס' זה משתכח בהמ"ק התקינו וכו' וכל יום ויום מצדק עליו אקצ"ו על טעילה לולב ה"נ סמך על מ"ש בנה"ג ברכות במוסח הכרעות ולא בא ללמדנו שש"פ שאינו חייב לטולב מן המורה מיום ראשון ואילך נריך לנכך עליו ולא נחית לפרושי טוסח הכרעה:

ז ואם ראה להוסיף וכו'. מדברי ה"ה נראה שלא היה גורם בדברי רבינו ובערכה שכתב שחזק טעם רבינו בהשגחה להחזיר מוספת ההדס ולאסור מוספת הערבה דכיון דלא מצינו בגמרא היתר מוספת אלא בהדס אין להוסיף במין אחר ע"כ. ואינו יודע היכן הוזכר בגמ' היתר מוספת הדס, אבל ה"ה כתב בגמ' בספרי הרב ואם ראה להוסיף בהדס ובערבה ואינו כן דעת הרב שאין להוסיף על שני דרי ערבה שכן כתב בהשגחה. ואמנם הערבה אינו רואה שאין ראו להוסיף על שני דרים כמו שאין ראו להוסיף על לולב אחד ואחרו אחד ומי שעשה כן עשה מזהו מן המוכרח אך בהדס מוסיפין מפני הושתתא ומי מזהו הוא ע"כ. מיהו אם הוסיף בערבה לא פסל ומעמא דמילתא דלי כתב שמי ערבות בהדיא והוסיף עליהם או גרע פסול אבל השתא דכתיב ערבי דאין פחות משנים ומשמע נמי יוסף אם הוסיף לא פסל אבל לא עשה מזהו מן המוכרח ע"כ. אבל הר"ן ז"ל כתב בפרק לולב הגזול דכל לנאותו לא גזרו ולפיכך כתב הרמב"ם שאלו ראה להוסיף בהדס ובערבה כדי שיהא

הואיל וכולן סמוכין לו ואחר כך ינוטל האגודה הזאת בימינו ואחרוב בשמאלו ונוטלן דרך גדילתן שיהיו עיקריהן למטה לארץ וראשיהן למעלה לאויר. ואם לא אגוד ונטלן אחד אחד [ז] יצא והוא שיהיו ארבעתן מצויין אצלו. אבל אם לא היה לו אלא מין אחד או שחסר מין אחד לא יטול עד שימצא השאר: ז * כמה ינוטל מהן. לולב אחד ואחרו אחד [ח] ושני בדי ערבה ושלשה בדי הדס. ואם רצה להוסיף בהדס כדי שתהיה אגודה גדולה מוסיף [ט] ונוי מצוה

א ע"י בעור שם: ב שם: ג עור כ"י תראה דלא כוותיה וע"י בסמ"ג לאוין שם:

אע"ג דאיכא טעם מולבד אחד וכ"ש לנכד דאמרי א"ז אגד דאמרינן הוי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי, ע"כ:

אגודה גדולה מוסיף ונוי מזהו הוא אבל שאר המינים אין מוסיפין על מינים פירות משום דכתיב ליכא מו"ע כ"ה הר"ן. ורבינו ירוחם כתב השגחה הרמ"ה ז"ל זה לשונה אם יוכל הדס

לחם משנה

מינו גבוה כלומר שכיון שהוא גבוה הוא מעולה מכולן. (ולי המניה סמוכין ר"ל נשעין עליו שחזק חזק לסובלן באגודו ולא הן לו והיינו מפני גובהו וקוצו):

ז במה נטל מהן לולב אחד. כתב ה"ה אבל הרמב"ן ז"ל כתב דהלכה כר"ע וכו' דברי הרמב"ן פירשם הר"ן ז"ל בפירוש ההלכות וכלל דבריו דר' ישמעאל דהזכיר שנים קטומים ואחד אינו קטום משמע שנים קטומים הוא לכתחלה אבל דיעבד בחד שאינו קטום כגון ועל דא פליג ר"ם וכו' ח"כ אחד דקטום כגון כשהחזיר הגמ' חד ולא קיים לא שכיח אכתי לדרוש להו כר"ע ור"ם דחד דקטום כגון, למחן זה כתב הר"ן וזה לשונו ומשום הכי פרכין דוקא לדרוש להו כר"ע משום דקיים לן דלכתחלה כוונתו דאפילו הימא דלא בעי למדרש כקולו דתרווייהו לכתחלה בחד דקטום מ"מ לדרוש להו כר"ע ע"כ. ועדיין הקושיא במקומה דכיון דשמואל לא בעי למספק כקולו דתרווייהו איך פסק הוא כקולו שניהם. וע"כ דמ"ש ר' ישמעאל שנים קטומים ואחד אינו קטום לכתחלה קאמר למה הוצרך לומר בגמרא חזר צו ר' ישמעאל ממאי דאמר תהלה שלשה הדסים לימא דמאי דקאמר מהתלה שלשה הדסים לכתחלה קאמר ואח"כ שנים קטומים ואחד אינו קטום וכו' קשיא מאי מקשה ולדרוש להו כר"ע הא לכתחלה כ"ע מודו דבעין שנים קטומים ואחד אינו קטום כדכתב הרמב"ן ואם כן היכי הו"י מצי למדרש כר"ע כיון דלכתחלה מיהא לא עבדין ליה. ונראה להרן לקושיא הראשונה עם הקושיא האחרונה דאע"ג דלמן נקטינן דתרווייהו וחד דקטום וחד דשמואל לא הוה בעי ליה למדרש כקולו דתרווייהו כיון דלכתחלה כ"ע מודו דלא מהני וכו' אפילו דחד ולא קיים כולי עלמא מודו דלכתחלה לא מהני אין זה כלום דכוף סוף מה שהיה אומר לדרוש להם כר"ע דלשנאשן קטומין לכתחלה אסור דלפחות שאלו שאין קטום בעין דלח"ה אלא לכתחלה בשלשה קטומים כגון א"כ לדרוש להו כר"ע אמאי אמר להו אשון וזנינו בין אשון בין לא אשון הוה ליה למדרש כדפריך בגמ' בפרק כל שעה (דף ל"ו) גבי הא דאמר שמואל להנהו דמזבני כנדי אשון וזניי אכנדיכי ווי לא דרשינן לכו כר"ע ופריך שם בגמרא ולדרוש להו דהא שמואל כר"ע סבירא ליה ותימן תהיה דרב הוה ומדלא פריך הכא הכי משמע ליה לגמרא דודאי לכתחלה חד שאלו קטום בעין וכן כתב בספר היתא וז"ל ומדלא מקשינן ולדרוש כדמקשינן גבי קדרות בספח ש"מ דר"ס למזהו בעי שלמים ע"כ. וא"כ כיון דלכתחלה בעין חד ולא קטום ומ"מ היה אומר להם למדרש כר"ע ומש"ה פריך גמרא למדרש כר"ע אע"ג דלכתחלה לא אבל למדרש כקולו דתרווייהו חד וקטום כיון דלכתחלה אסור לא מקלין כל כך דבשלמא השתא דדרים כר"ע איכא חדא לריעותא דהו"י קטומים אע"ג דהם ג' ואי דרים כר"ע איכא מני ריעותא דהו"י חד אע"ג שאינו קטום אבל לומר חד וקטום דהו"י חרתי לריעותא אע"ג דדיעבד מהני כיון דלכתחלה לא עבדין ליה לא היה רואה שמואל להקל כ"כ.

מגדל עז

לו. פרק הקומץ רכס במנחות ופ"ק דמס' סוכה ופסק לולב הגזול: ואח"כ נטל האגודה וכו' עד שימצא השאר. במס' מנחות פ' הקומץ רכס וזמנ' סוכה פ' לולב הגזול: במה נטל מהן לולב אחד עד אם חסידא או גרע פסול: בכתב הראב"ד ז"ל לא שמעתי מעולם וכו'. והאי לחודיה קאי ע"כ: ואינו אומר כד נהייתו ונהייתו ימים על הא דנא ושאליה לכל רעותי י"ע ולא אמרו לי דבר. רק מורי הראב"ה ז"ל אמר לי שגם הוא שאל את פי הרב ר' יונה ז"ל מגירונדה ואמר שלא שמענו שאלו אלא שהדס הידור מזהו מסבירא. ואחר כולי מארץ סכני יעתי ומואלתי אשר כתב ר"י כן גיאת ז"ל תשובה לרב פלגיו גאון ז"ל בספריים כן והעיד בו שכן היו נוהגין בשמי ישיבות וגם כי רב נעוראלי גאון ורבינו סעדיה גאון כן השיבו ור"י כן גיאת ז"ל כתב בספריים אחר תשובותיהן שאמרו שאם הוסיף הדס כשר הוא הידור מזהו מן המוכרח ואם בהדס שוטף מ"מ שפיר דמי ודכתיבין כן בלא טעם ונקבלם וכן הוא ז"ל טעם מדעתו וז"ל וכדכתיבם אלו סוברין דכיון דהדס שוטף או שאר מיני הדס שאין כשרין למזהו מין הדס הן. ולא מין אחר אין סולקין באגודה דהא כיב ועיקר דדיקלא לרבי יסודה דאמר אין אגודין הלולב אלא במינו כשרין לאגודה הואיל ומינא דלולב עינוהו ולא פסלי ואע"ג דקסבר לולב נריך אגד אבל לנכד דקסבי לולב אין נריך אגד כ"ש דקסר ע"כ:

נריך אגד לעכב מזהו לאגדו לני כחכר למעלה. אבל על מ"ש רבינו בשאר מינין ואם הוסיף או גרע פסול, כתוב בהשגחה א"א לא שמעתי מעולם פסול כזה וכו'. נראה דעת הר"ף ז"ל

ולקושיא אמצעית ז"ל דהוצרך לומר בגמרא דחזר. חדא משום דהמי שלשה הדסים ושמי ערבות וכו' היכי דשמי ערבות הוי לעיכובא הכי נמי שלשה הדסים לכך קאמר דחזר. ועי"ל דאי לאו חזר אלא מעיקרא אחר שלשה הדסים לכתחלה א"כ אין כאן אלא שני מחלוקת דר' ישמעאל ור"ע הכל דבר אחד וא"כ למה הוזכרו במשנה דברי שלשון דמשמע דהם ג' מחלוקות אבל השתא דחזר ח"ש דהזכיר ר' ישמעאל משום קודם החזרה דהיינו מחלוקת אחר אע"ג דלחזר החזרה הוא שוב עם ר"ע מ"מ כשביל קודם החזרה הוזכר. ומ"ש ה"ה ודעת כל הגאונים לפסוק במין כר' ישמעאל ק"ק דהא ר"י אמרו בגמרא דחזר ואמר חד. ונראה דה"ק דמאי דקאמר ר"י מעיקרא אע"ג דחזר כיון דר"ע הזכיר בשלשון קטומים הרי הסכים למאי דאמר ר"י קודם דחזר: ואם ראה להוסיף בהדס כדי שיהיה אגודה גדולה מוסיף. כתב ה"ה נראה דעת הר"ף שאין משום כל חוסף אלא במין אחר כלומר שאין משום כל חוסף אלא כשהוסיף מין אחר אבל כשהוסיף מאותו המין אין כאן כל חוסף. ולפי זה ה"ה אחד שכתב הרב המגיד נריך להניח ולומר אחר. מ"מ קשה דאין כתב דעת הראב"ד לומר כן דהא ודאי לנכד אפילו דס"ל דלולב אין נריך אגד אפילו בהוספת מין אחר אין כאן משום כל חוסף כמו שגמרא מדברי רבא פ' לולב הגזול (דף ל"ו) דאמר מאי טעמא דר' יהודה קסבר לולב נריך אגד ואי מיימי מינא אחרינא הו"י (להו) דמשה מיני משמע דמשום דליה לן לולב נריך אגד דאמרינן הכי אבל אי אמרינן דאין לולב נריך אגד אפילו מיימי מינא אחרינא לא הוי מוסיף ולא כתב הראב"ד ז"ל דאין משום כל חוסף אלא לר' יהודה אבל כפי האמת ליכא משום כל חוסף אפילו במין אחר. ואולי שכוונת ה"ה לומר לדעת הראב"ד ז"ל ליכא סברא דליה לה כל חוסף אלא במין אחר אבל ודאי כפי האמת הדין אפילו במין אחר ליכא כל חוסף אלא דבמין אחר איכא פלוגתא ובאור המין ליכא פלוגתא כלל. ואם נהיה ולאמר שאין משום כל חוסף במין אחד ונמחק מלת אלא מתיישב יפה דה"ק נראה דעת הראב"ד ז"ל דס"ל דבמין אחד ליכא כל חוסף כלל. עוד כתב והגמרא אלי לתרן הסוגיות וכו' וק"ק דהא כבר תירן אופה דמאי דשני בפרק לולב הגזול הוא דקטריה בסבי ודיקלא שאין הוטלן בלולב יא ידי חובתו אבל בפרק המנחה חפילין אמרינן שהמנחה שני חפילין בראש עובר וכו' דשני לולבין דכל אחד מהם יוצא בפני עצמו. ונראה לומר דמ"מ עדיין הוקשה לו דבכך סוגיא דלולב הגזול משמע דאפילו הוספה במין אחר חליבא דרבעין אינו כלום וההם משמע דשני לולבין הוי הוספה ואע"ג דכל אחד מהם יוצא בפ"ע מ"מ הוספה דמין אחר שקול כנגד זה לפי מאי דס"ל ואח"כ תירן ואמר דאפילו במין אחר מותר ולא דמי לשני לולבין. ומ"מ קשה בדבריו ז"ל דלדעתו בשני לולבין איכא משום כל חוסף אפילו לדין דלולב אין נריך אגד ח"כ איך הקשו בפרק אלו הנחנקין (דף פ"ח) אי ס"ל ללולב

הנהרות מיימוניות

מצות תפילין מאימתי מברכין עליהן רבי אחא אומר עובר לעשייתן רב הונא אומר בשעת עשייתן וכן בס"ג שאכלו בעו מיניה מרב חסדא שבה ואכל ולא בירך וכו' משמע להדיא שלכתחילה צריך לברך קודם התחלת אכילה אע"פ שיש שהות באכילה לברך קודם גמרה וכן תפילין צריך לברך קודם קשירה דהיינו הרוק שמהדק בראש כד' בהלכות תפילין: [ז] ועל זה כתב רבינו שמה שאם סח בין מין ומין חוזר ומברך. ע"כ: [ח] אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש וכן פסקו התוס' ודלא כדמשמע מתוך דברי רש"י כר"ע דאמר מכל מין אחד: [ט] התוס' כתבו אפילו גותן כמה הדסים וכמה ערבות אין בזה כל תוסף אלא אי"כ הוסיף מין אחר ע"ש בתוס'. ובכל ארץ אשכנז נוהגים ליקח בדי ערבת כמנין לולב ס"ה וג' קשרים הרי ע"א כמנין כנהדרין, ע"כ:

יסודה דאמר אין אגודין הלולב אלא במינו כשרין לאגודה הואיל ומינא דלולב עינוהו ולא פסלי ואע"ג דקסבר לולב נריך אגד אבל לנכד דקסבי לולב אין נריך אגד כ"ש דקסר ע"כ:

[ט] כרבי יוסי האמר אמילו אוחדו בשתי ידיו וכן סובר רבי עקיבא בגמרא: ודלא כרבי יהודה: דאמר כרי שיאחזנו בידו אחת: [י] ירושלמי תניא צריך לנענע שלש פעמים רבי זירא בעי הכין חד והכין חד פירוש הולכת חד והבאה חד: והוזו ומולך הרי שלש פעמים: או דילמא הולכת חד והבאה חד וצריך לחולק: ולחבא ג"פ שהן ג' הולכות: וג' האות פושט ליה תמן תניא: צריך לכסכם ג"פ, משנתו אלו האשה שהיא עושה צרכיה: ובעי רבי יהודה בגמרא כ"ג. אמטו ואתיני חד א"ד וכו' וכן במנחות כבעי רבי יהודה הכי וקאי בתוקן ועבדינן לחומרא: עיין בפרק אלו מנחות בגמרא, ע"כ: [ס] כתב רבנו אב"ה זצ"ל: ונראה דבעיני דכל אלו הנענועים בשעת ברכה אבל נענוע דמתני' הדרו תחילה וסוף ונא' ה' הושלע נא נענוע בעלמא נינתו, אבל רבינו שמחה כתב דנענוע שלאחר נטילה לא מצינו לא בגמרא: וידן ואלא ירושלמי בלא תחוספתא: וק' כהלל רס א' מסיותי בבלתי ספק תחת השחר השנים לראות לדרך מלא שופר ותקע

אחר שמה לקיחה ואמר רבא (דף ל"ז:) לא לידון איניס לולבין בהשענה דלמא נחרי פרפיה וכו' ליה חזינה רבא אמר מין במינו אינו חוץ. ובהלכות והלכות כולו כרעא וסובר רבנו שדברי רבא הם שכל מה שהוא נוי לו והדור בין קשור עמו בין אינו קשור או שהוא ממינו אע"פ שאינו נוי לו אינו חוץ ויולא בו ידי חובתו להחלה מה שאינו ממינו ואינו נוי לו ודאי חוץ כחומר שם (דף מ"ב) דרבא אמר שם הוילאו בכלי לא ילא והקשו והא הוה גופיה אמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה וחירונו ה"מ דרך כבוד אבל דרך ציון לא ע"כ. ויש בזה שיטה אחרת זה עיקר:

יב ויש לו לאגוד את הלולב וכו'. מפורש בגמרא (דף ל"ז:) שטעם ר"י שהיה אומר שאין אגודין את הלולב אלא במינו הוא משום דסבר לולב לריק אגד ולדודן דק"ל דאין אגד מערב אגודו בכל מה שירצה:

יג מצות לולב להנעיל ביו"ט הראשון של חג וכו'. משנה פרק לולב הגזול (דף מ"א) בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד משחרב ביהמ"ק התקין ריב"ז שיהיה לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש ואמרו שם (דף מ"א:) שיו"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין לולבין לבית הכנסת למחר כל אחד ואחד מכיר את שלו ומועלו פירות מע"ש היו מוליכין אותו מפני איסור ההנאה ולמחר היתה נעילתו דומה שבה והעמידוהו פרק לולב ועברה (דף מ"ג) בזמן שביהמ"ק קיים שהיה יום ראשון דומה שבה ככ"מ. ופ' לולב ועברה (דף מ"ב) לולב ועברה שבעה וששה כי"ד יו"ט הראשון שחל להיות בשבת לולב שבעה ושאר כל הימים ששה והקשו בגמרא ושאר כל הימים ששה אמאי טעול בעלמא הוא ולידחי שבת וחירין רבה גזרה שמה ילך אלל בקי ללמוד ויעזיבו ארבע אמות ברה"ר ויבינו טעמיה דסופר והקשו אי הכי ראשון נמי לא לידחי ותיירו ראשון דלית ליה עיקר מן התורה בגבולין לא גזרו ביה רבנן הניך דלית להו עיקר מן התורה גזרו כזו רבנן פירוש אפילו במקדש והקשו אי הכי לדין נמי לידחו ראשון וחירונו לא ידעין בקיבוץ דירחא והקשו איכא דידעי בקיבוץ דירחא לידחו וחירונו כיון דאין לא דחיין איכא נמי לא דחו ונתבאר כל דברי רבינו: ומ"ם אלא המקומות הרחוקים שלא היו יודעין וכו'. אבל ממה שאמרו לא ידעין בקיבוץ הראשון וכו'. דבר ברור הוא דהשאר נמי לא החשבון וכו'. דבר ברור הוא דהשאר נמי לא החשבון וכו'.

מין בזמן שביהמ"ק קיים היה לולב ניטל ביום הראשון שחל וכו'. והקשו המפרשים דהא שופר דליתיה בגבולין דלוריתא ולא דחי שבת אפילו בזמן שביהמ"ק קיים דתנן בפרק ב' דר"ה (דף כ"ט:) יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו מוקיעין אבל לא במדינה. ותיירין ה"ר ז"ל דה"ס לפי שברוב השנים לא היו יודעים בשחרית שיהיה שעת תקיעת שופר בקטנו של חג זה שהוא חג שהחדש מחסרה בו ורוב השנים לא היו עדים ביום שבת שחל דמ"ס חמיד של שחר היה קרב כהנא כלומר שאפילו ביום עדים בשחרית היו אומרים בו שיר של חול דדרבו ביום השנים ולפיכך אחרו שבמדינה לא היו מוקיעין שם נחיר להם לתקוע כשצלו העדים בשחרית לשנה הבאה יתקעו אע"פ שלא ביום עדים עדיין יאמרו אשחקד מי לא תקיעין עכשיו נמי נתקע בשם שאלו נהגים אחרו קדש ולפיכך לא ראו להחיר אלא במקדש במקום זריזים: ואין שם מקדש להחלות בו. כלומר

של חג בלבד בכל מקום ובכל זמן ואפילו בשבת שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון. ובמקדש לבדו נוטלין אותו בכל יום ויום משבעת ימי החג שנאמר ושמחתם לפני ה' אלהיכם ג'. חל יום השבת להיות בתוך ימי החג אינו ניטל בשבת גזרה שמא יוליכו בידו ארבע אמות ברשות הרבים כמו שגזרו בשופר: יך ולמה לא גזרו גזרה זו ביום טוב הראשון מפני שהוא מצוה מן התורה ואפילו בגבולין. נמצא שאין דינו ודין שאר הימים שזה שבשאר ימי החג אין אדם חייב ליטול לולב אלא במקדש: מן משחרב בית המקדש התקינו שיהיה לולב ניטל בכל מקום כל שבעת ימי החג זכר למקדש. וכל יום ויום מברך עליו אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב מפני שהוא מצוה מדברי סופרים. ותקנה זו עם כל התקנות שהתקין רבן יוחנן בן זכאי משחרב בית המקדש כשיבנה בית המקדש יחזרו הדברים לישנן: מן בזמן שבית המקדש קיים היה לולב ניטל ביום הראשון שחל להיות בשבת. וכן בשאר המקומות שידעו בודאי שיום זה הוא יום החג בארץ ישראל. אבל המקומות הרחוקים שלא היו יודעים בקביעות ראש חדש לא היו נוטלין הלולב מספק: יז ומשחרב בית המקדש אסרו חכמים ליטול את הלולב בשבת ביום הראשון ואפילו בני ארץ ישראל שקדשו את החדש. מפני בני הגבולין הרחוקים שאין יודעין בקביעות החדש כדי שיהיו הכל שווין בדבר זה ולא יהיו אלו נוטלין בשבת ואלו אין נוטלין. הואיל וחייב יום ראשון בכל מקום אחד הוא ואין שם מקדש להתלות בו: יח ובזמן הזה שהכל עושין על פי החשבון נשאר הדבר כמות שהיה שלא ינטל לולב בשבת כלל לא בגבולין ולא בארץ ישראל ואפילו ביום ראשון. ואף על פי שהכל יודעים

א שם: ב עור כי' תרנה שם"א שם: ג הכל שם כהמ"ג:

ביום ראשון שחל להיות בשבת. וכן בשאר המקומות שידעו בודאי שיום זה הוא יום החג בארץ ישראל. אבל המקומות הרחוקים שלא היו יודעים בקביעות ראש חדש לא היו נוטלין הלולב מספק: יז ומשחרב בית המקדש אסרו חכמים ליטול את הלולב בשבת ביום הראשון ואפילו בני ארץ ישראל שקדשו את החדש. מפני בני הגבולין הרחוקים שאין יודעין בקביעות החדש כדי שיהיו הכל שווין בדבר זה ולא יהיו אלו נוטלין בשבת ואלו אין נוטלין. הואיל וחייב יום ראשון בכל מקום אחד הוא ואין שם מקדש להתלות בו: יח ובזמן הזה שהכל עושין על פי החשבון נשאר הדבר כמות שהיה שלא ינטל לולב בשבת כלל לא בגבולין ולא בארץ ישראל ואפילו ביום ראשון. ואף על פי שהכל יודעים

כל

לחם משנה

למי מ'פסל מטעם חזינה ולא מטעם לקיחה על ידי דבר אחר וא"ל לפי רבינו מ"ס בגמרא ה"מ דרך כבוד משמע דבעין נוי אבל לשאר המפרשים ז"ל דרך דרבא לא היו נטלוהו ולכן הוצרך לומר דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה דאם היה נטלוהו אינו חזינה. ומ"ס בגמרא ה"מ דרך כבוד ר"ל דאינו ציון ואינו נוי ופסע הסוגיא מחייב יומר לפי רבינו ולכן כתב הרב המגיד דהיא עיקר:

יג מצות לולב ליעיל ביום הראשון של חג בלבד בכל מקום ובכל זמן וכו'. כתב ה"ה ז"ל פי' אפילו במקדש *חשך התלוהק הכך דלית * [בגמרא חזינה] להו עיקר גזרו וכו' ועל דא קאמר פי' אפילו במקדש:

יז ומשחרב בית המקדש וכו'. בכלן תירין קושא אחת והיא דאפילו בראשונה בני שהיה במקדש הקרובים היו נוטלין ביום שבת והרחוקים לא הא מחזירי כשתי חזרות לכך קאמר בזמן שהיה מקדש אע"פ שמי שהיה במקדש והקרובים למקדש היו נוטלין בשבת היו חולים הכל במקדש שהיה קיים אבל השמא דליאל מקדש מיחזי חזרה כשתי חזרות. וא"ל יו"ט שני אמאי עבדין ליה בחזרה לארץ הא מיחזי כשתי חזרות. וי"ל דעכ"פ מוכרחים מפני דמחזי אבותינו צידיו ואע"פ שאלו יודעים בקביעות החדש שמא ישחכח כדאמרו בגמ' וא"ל ליעבדו אותו ג"כ בא"ר משום דלא ליחזי כשתי חזרות כמו בלולב דמן הדין להם לטול ואין נוטלין משום דמיחזי כשתי [חזרות] וי"ל דשז ואל תעשה שאני דשאלמא בלולב עבדו רבנן שז ואל תעשה אבל הכא בקום עשה שיעשו יו"ט בא"ר כולי האי לא עבדין משום דמיחזי כשתי חזרות:

יח וכבר ביארנו שיעקר האיסור וכו'. זה נראה ודאי שאין לו קשר פה ויש לפרש מקושר דה"ק אע"פ שהכל יודעים בקביעות החדש וגם שזה האיסור הוא קל דאינו אלא מדרבנן כדכתיבנא וא"ל היה לנו להקל בזמן הזה אפילו הכי לא מקלין:

כדי

מגיד עוז

מצות לולב להנעיל עד שבעה הימים. פרק יו"ט של כ"ה (דף ל"ז): חל יום השנה וכו' עד שמה יעזיבו ארבע אמות ברה"ר ויבינו טעמיה דסופר והקשו אי הכי ראשון נמי לא לידחי ותיירו ראשון דלית ליה עיקר מן התורה גזרו כזו רבנן פירוש אפילו במקדש והקשו אי הכי לדין נמי לידחו ראשון וחירונו לא ידעין בקיבוץ דירחא והקשו איכא דידעי בקיבוץ דירחא לידחו וחירונו כיון דאין לא דחיין איכא נמי לא דחו ונתבאר כל דברי רבינו:

אמאי לא קאמר כדאמר לעיל משום טעמא דחזינה ועוד היכי קאמר דרבא לא אמר חז' היכא ששאלו לנאחוהו הא הראיה שהביא מההיא דאזוב הוי אפילו היכא דאין לנאחוהו דהא הם אינו נוי ואע"ג דדחו אותו בגמרא לא דחו אותה אלא משום דחברו אבל היכא דחברו מודה ליה דמהה לקיחה אע"פ שאינו נוי ורבינו כתב שכן קשור דהוי חזרו בין אינו קשור לריק שיהיה לוי כדכתב ה"ה ואל"כ קשה. ועוד דלפי המסקנא דיליף ליה משפוטת אפילו בלא חזרו הא הם לא היו נוי. וי"ל דלעיל דהוי אגד הנריך ללולב כמו גימטיות שם זה לא שייך שם טעמא דלקיחה על ידי דבר אחר כיון שהוא נריך ללולב אלא טעמא דחזינה בלחוד שייך ביה וכן טעמא דחזינה לא שייך אלא בלולב דוקא משום דכתיב כאן ולקחתם כדדרישין ולקחתם שמה לקיחה תמה כדדרישין ליה בברייתא ומהכא נפקא לן חזינה מדרבנן כדכתב הר"ן בספרו ההלכות אבל בעלמא גבי אזור ועפר לא שייך הכא פסול מטעם חזינה (אלא) דלא כתיב שם ולקחתם אבל פסול מטעם לקיחה ע"י דבר אחר שייך ביה משום דכתיב קרא ולקחתם שעל כל פנים נריך לקיחה הוא בידים ולהכי לעיל דלא שייך אלא טעמא דחזינה כדכתיבנא דהוי פסול דרבנן כדכתב הר"ן אמר רבא דפסול מטעם חזינה אבל הכא דאינו אגד הנריך ללולב פסול רבא מטעם שהוא לקיחה על ידי דבר אחר שהוא פסול מן התורה לכך הוצרך רבא לומר לקיחה ע"י דבר אחר (לא) שמה לקיחה דטעמא דלנוי לא סגי אלא לדחות פסול החזינה כדכתב הר"ן שהוא מדרבנן אבל לדחות טעמא דלקיחה על ידי דבר אחר שהוא מן התורה לא והביא ראיה ואמר שלקיחה על ידי דבר אחר (לא) שמה לקיחה דהא גבי אזור וגבי עפר כתיב ולקח ואי איתא דלא שמה לקיחה הא מיפסל הכא ח"ו דמהה לקיחה אבל הכא גבי לולב בעין נוי אע"ג דהכא לא בעין נוי משום דהכא שייך פסול חזינה משום ולקחתם דליתא הכא כדכתיבנא. וי"ל בגמ' דגבי לולב לקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה ה"מ דרך כבוד כלומר שהוא לוי אבל אם אינו

הנהגות מיימוניות

[5] כרבה דלא כרבה דאמר להו להנהו רגדלי הושענא שייירי בית יד, ע"כ: [ק] כרבה ודלא כרבה דאמר לא לינקוט איניש הושענא בסודרא ולא לידון איניש הושענא בלולבא:

כלומר דכשנתי המקדש קייס מתוך שהיה לולב יטל במקדש כך היה יטל בכל היכל
דידעי בקיבוטא דירחא אלל כיון שאין בית המקדש קייס השו חכמים מדוהיה
בכל המקומות:

בג בכל יום ויום היו מקיפין את המזבח בלולבין וכו'. פרק לולב וערבה (דף מ"ג)
אפילו היו מקיפין את המזבח אלא דתק דתק
בכל יום מקיפין את המזבח אי היו בלולבין
או בערבה וספק רבינו כרצא דאמר לר' יוחנן
הא אימא לך מילתא מעליא דהוה אמר אבון
הא דתק אורח יום מקיפין את המזבח שבע
פעמים הכי אמר אבון משמיה דר' אלעזר
בלולב משום דרצא הוא ביה. ועוד שמאמנו
עבדיו הכי הוא שאלו מקיפין התיבה בכל יום
פעם אחת ובשביעי שבע פעמים ואי הוה ס"ל
דליתו היקף היה בערבה כיון שאין עושין ערבה
זכר למקדש אלא יום שביעי בלולב לא היה
לנו להקיף אלא בשביעי אבל כיון דס"ל דבלולב
מתוך שהוטל עליו חובה לעשות לולב זכר
למקדש שבעה הנהיגו להקיף בו זכר למקדש.
ולפי זה אף בשביעי של ערבה ראוי להקיף
בלולב ולא בערבה כך כתב הר"ן ושם כתב
רש"י בהשגחה:

בד כך היה המנהג בירושלים וכו' מתפלל
והוא בידו. ואמרו בגמ' (דף מ"ה)
דאע"ג דק"ל לא יאחו אדם הפליין בידו
ויסתכל ההם לאו מנהג כלומר נסתכל בידו
אינה מנהג ולא הכי עריד עליהו עד שיתחם
הכל מנהג כלומר נסתכל מנהג ומתוך שהבינה
עליו המנהג אין משאש ושימורה כד' עליו
ולא עריד:

בה מקבלת האשה וכו'. פירוש ביו"ט
הראשון ובזמן שבהמ"ק קייס
שהיה לולב דוחה שבת ואשמעין דאפילו אשה
דללו בת חובתא היא מסתכלא ליה כיון דראוי
לסתכל אהנים ואשמעין נמי שמוחל להחזיר
למים בשבת אבל השתא לדידן שאין לולב דוחה
שבת אפילו ביו"ט ראשון לא שרי לסתכלי כלל:
וביו"ט מוסיפין. פירוש אבל לא מתליפין
דמורח הוא:

בז ובזמן הזה שאלו עושים שני וכו'. ה"ה
מן טעם למה אין מוטלין לולב
בשמיני

ישראל בכל המקומות להניח תיבה באמצע בית הכנסת ומקיפין אותה בכל יום כדרך שהיו
מקיפין את המזבח זכר למקדש: **כד** "כך היה המנהג בירושלים. יוצא אדם מביתו שחרית
ולולבו בידו. ונכנס לבית הכנסת והוא בידו. מתפלל והוא בידו. ויוצא לבקר חולים
ולנחם אבלים והוא בידו. וכשיכנס למדרש משלחו לביתו ביד בנו או ביד עבדו:
כה 'מקבלת אשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים בשבת בזמן שהיו
נוטלין לולב בשבת. וביום טוב מוסיפין על המים ובמועד מחליפין המים: **כו** [א] הדם
שבוללוב 'אסור להריח בו מפני שאינו ראוי אלא לריח והואיל והוקצה למצוה אסור
להריח בו. אבל אתרוג מותר להריח בו שהרי הוקצה למצוה מאכילה: **כז** 'ואסור
לאכול אתרוג כל יום השביעי מפני [ב] שהוקצה למקצת היום הוקצה לכולו. ובשמיני
מותר באכילה. ובזמן הזה שאנו עושין שני ימים אף על פי שאין נוטלין לולב בשמיני
האתרוג

א טור סי' תרנו סמ"ג ע"ג: ב סמ"ג ע"ג ע"ג: ג טור סי' תרסד: ד טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ה טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ו טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ז טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ח טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ט טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: י טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג:

יח כל שחייב וכו'. זה צרור ששניהם מלוח עשה שהאין גרמא ופשוט בסוגיא:
קמן היודע לנענע חייב בלולב מדברי סופרים וכו'. משנה (סוכה מ"ב) קמן
שיודע לנענע חייב בלולב ופירשו בירושלמי מדבריהם כדי להכניס ופשוט הוא:

ב הלכה למשה מסיני שמביאין במקדש

בקביעת החדש. וכבר בארנו שעיקר האיסור בנמילת
הלולב בשבת גזרה שמא יעבירו ארבע אמות ברשות
הרבים: **יט** כל שחייב בשופר ובסוכה חייב בנמילת
הלולב. וכל הפטור משופר וסוכה פטור מנמילת לולב.
קטן [י] היודע לנענע חייב בלולב מדברי סופרים כדי
לחנכו במצות: **כ** הלכה למשה מסיני שמביאין במקדש
ערבה אחרת חוץ מערבה שבוללוב. ואין אדם יוצא
ידי חובתו בערבה שבוללוב. ושיעורה אפילו עלה אחד
בבד אחד: **כא** כיצד היתה מצותה. בכל יום ויום
משבעת הימים היו מביאין מורביות של ערבה וזוקפין
אותן על צדדי המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח.
ובעת שהיו מביאין אותה וסודרין אותה תוקעין ומריעין
ותוקעין. חל יום שבת להיות בתוך החג אין זוקפין
ערבה אלא אם כן חל יום שביעי להיות בשבת זוקפין
אותה בשבת כדי לפרסמה שהיא מצוה: **כב** כיצד
היו עושין מביאין אותה מערב שבת למקדש ומניחין
אותה בניגיות של זהב כדי שלא יכמשו העלין. ולמחר
זוקפין אותה על גבי המזבח ובאין העם ולוקחין ממנה
ונוטלין אותה כדרך שעושין בכל יום. וערבה זו הואיל
ואינה בפירוש בתורה אין נוטלין אותה כל שבעת ימי
החג זכר למקדש אלא יביום השביעי בלבד הוא
שנוטלין אותה בזמן הזה. כיצד עושה לוקח [ג] בד
אחד או בדין הרבה חוץ מערבה שבוללוב וחובט בה
על הקרקע או על הכלי פעמים או שלש בלא [ה] ברכה
שדבר זה מנהג גביאים הוא: **כג** 'בכל יום ויום היו
מקיפין את המזבח בלולבין בידיהן פעם אחת ואומרים
אנא ה' הושיעה נא. אנא ה' הצליחה נא. וביום
השביעי מקיפין את המזבח שבע פעמים. וכבר נהגו

ישראל בכל המקומות להניח תיבה באמצע בית הכנסת ומקיפין אותה בכל יום כדרך שהיו
מקיפין את המזבח זכר למקדש: **כד** "כך היה המנהג בירושלים. יוצא אדם מביתו שחרית
ולולבו בידו. ונכנס לבית הכנסת והוא בידו. מתפלל והוא בידו. ויוצא לבקר חולים
ולנחם אבלים והוא בידו. וכשיכנס למדרש משלחו לביתו ביד בנו או ביד עבדו:
כה 'מקבלת אשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים בשבת בזמן שהיו
נוטלין לולב בשבת. וביום טוב מוסיפין על המים ובמועד מחליפין המים: **כו** [א] הדם
שבוללוב 'אסור להריח בו מפני שאינו ראוי אלא לריח והואיל והוקצה למצוה אסור
להריח בו. אבל אתרוג מותר להריח בו שהרי הוקצה למצוה מאכילה: **כז** 'ואסור
לאכול אתרוג כל יום השביעי מפני [ב] שהוקצה למקצת היום הוקצה לכולו. ובשמיני
מותר באכילה. ובזמן הזה שאנו עושין שני ימים אף על פי שאין נוטלין לולב בשמיני
האתרוג

ישראל בכל המקומות להניח תיבה באמצע בית הכנסת ומקיפין אותה בכל יום כדרך שהיו
מקיפין את המזבח זכר למקדש: **כד** "כך היה המנהג בירושלים. יוצא אדם מביתו שחרית
ולולבו בידו. ונכנס לבית הכנסת והוא בידו. מתפלל והוא בידו. ויוצא לבקר חולים
ולנחם אבלים והוא בידו. וכשיכנס למדרש משלחו לביתו ביד בנו או ביד עבדו:
כה 'מקבלת אשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים בשבת בזמן שהיו
נוטלין לולב בשבת. וביום טוב מוסיפין על המים ובמועד מחליפין המים: **כו** [א] הדם
שבוללוב 'אסור להריח בו מפני שאינו ראוי אלא לריח והואיל והוקצה למצוה אסור
להריח בו. אבל אתרוג מותר להריח בו שהרי הוקצה למצוה מאכילה: **כז** 'ואסור
לאכול אתרוג כל יום השביעי מפני [ב] שהוקצה למקצת היום הוקצה לכולו. ובשמיני
מותר באכילה. ובזמן הזה שאנו עושין שני ימים אף על פי שאין נוטלין לולב בשמיני
האתרוג

א טור סי' תרנו סמ"ג ע"ג: ב סמ"ג ע"ג ע"ג: ג טור סי' תרסד: ד טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ה טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ו טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ז טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ח טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: ט טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג: י טור סי' תרסג סמ"ג ע"ג:

לחם משנה

בא כדי לפרסמה שהיא מלוח וכו'. זהו מ"ש בגמרא אמר ר' יוחנן כדי לפרסמה
שהיא מן הסורה. אע"ג דלכאורה כשחזרו שלוחי בית דין מיימו לה לא קאי
מילתא דר' יוחנן אינו כן ולפי המסקנא דאמר ולידחי ביו"ט וכו' וסירטו לא מוכחא
מילתא וכו' דאף כן דר' ולכן עבדין לה ביום ז' ולא ביום הראשון כדי לפרסמה
ולכא פרוסום ביום ראשון:

מגדל עז

בל שחייב בשופר עד מנמילת לולב. ריש מ"פ ערין (דף כ') ופ"ק דקדושין (דף ל"ד): קמן היודע לנענע
וכו'. ס"פ לולב הגזול (דף מ"ב): הלכה למשה מסיני עד זכר למקדש. הכל פ' לולב וערבה
(דף מ"ה): כך היה המנהג עד מחליפין המים. סוף פרק לולב הגזול (דף מ"ה): הדם שבוללוב
אסור להריח בו עד מאכילה. פרק לולב הגזול (דף מ"ה): ואסור לאכול אתרוג בו עד סוף הספק.
פרק לולב וערבה (דף מ"ז) ונמס' כינה פרק הענין (דף ל')

בו' בדלעיל בהלכה ח' שבפרק ח' בהל' עירובין כו': [כ] וששאלת בשחל שמיני עצרת

יח כל שחייב וכו'. זה צרור ששניהם מלוח עשה שהאין גרמא ופשוט בסוגיא:
קמן היודע לנענע חייב בלולב מדברי סופרים וכו'. משנה (סוכה מ"ב) קמן
שיודע לנענע חייב בלולב ופירשו בירושלמי מדבריהם כדי להכניס ופשוט הוא:

ב הלכה למשה מסיני שמביאין במקדש

בקביעת החדש. וכבר בארנו שעיקר האיסור בנמילת
הלולב בשבת גזרה שמא יעבירו ארבע אמות ברשות
הרבים: **יט** כל שחייב בשופר ובסוכה חייב בנמילת
הלולב. וכל הפטור משופר וסוכה פטור מנמילת לולב.
קטן [י] היודע לנענע חייב בלולב מדברי סופרים כדי
לחנכו במצות: **כ** הלכה למשה מסיני שמביאין במקדש
ערבה אחרת חוץ מערבה שבוללוב. ואין אדם יוצא
ידי חובתו בערבה שבוללוב. ושיעורה אפילו עלה אחד
בבד אחד: **כא** כיצד היתה מצותה. בכל יום ויום
משבעת הימים היו מביאין מורביות של ערבה וזוקפין
אותן על צדדי המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח.
ובעת שהיו מביאין אותה וסודרין אותה תוקעין ומריעין
ותוקעין. חל יום שבת להיות בתוך החג אין זוקפין
ערבה אלא אם כן חל יום שביעי להיות בשבת זוקפין
אותה בשבת כדי לפרסמה שהיא מצוה: **כב** כיצד
היו עושין מביאין אותה מערב שבת למקדש ומניחין
אותה בניגיות של זהב כדי שלא יכמשו העלין. ולמחר
זוקפין אותה על גבי המזבח ובאין העם ולוקחין ממנה
ונוטלין אותה כדרך שעושין בכל יום. וערבה זו הואיל
ואינה בפירוש בתורה אין נוטלין אותה כל שבעת ימי
החג זכר למקדש אלא יביום השביעי בלבד הוא
שנוטלין אותה בזמן הזה. כיצד עושה לוקח [ג] בד
אחד או בדין הרבה חוץ מערבה שבוללוב וחובט בה
על הקרקע או על הכלי פעמים או שלש בלא [ה] ברכה
שדבר זה מנהג גביאים הוא: **כג** 'בכל יום ויום היו
מקיפין את המזבח בלולבין בידיהן פעם אחת ואומרים
אנא ה' הושיעה נא. אנא ה' הצליחה נא. וביום
השביעי מקיפין את המזבח שבע פעמים. וכבר נהגו

ישראל בכל המקומות להניח תיבה באמצע בית הכנסת ומקיפין אותה בכל יום כדרך שהיו
מקיפין את המזבח זכר למקדש: **כד** "כך היה המנהג בירושלים. יוצא אדם מביתו שחרית
ולולבו בידו. ונכנס לבית הכנסת והוא בידו. מתפלל והוא בידו. ויוצא לבקר חולים
ולנחם אבלים והוא בידו. וכשיכנס למדרש משלחו לביתו ביד בנו או ביד עבדו:
כה 'מקבלת אשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים בשבת בזמן שהיו
נוטלין לולב בשבת. וביום טוב מוסיפין על המים ובמועד מחליפין המים: **כו** [א] הדם
שבוללוב 'אסור להריח בו מפני שאינו ראוי אלא לריח והואיל והוקצה למצוה אסור
להריח בו. אבל אתרוג מותר להריח בו שהרי הוקצה למצוה מאכילה: **כז** 'ואסור
לאכול אתרוג כל יום השביעי מפני [ב] שהוקצה למקצת היום הוקצה לכולו. ובשמיני
מותר באכילה. ובזמן הזה שאנו עושין שני ימים אף על פי שאין נוטלין לולב בשמיני
האתרוג

בג בכל יום ויום היו מקיפין את המזבח בלולבין וכו'. פרק לולב וערבה (דף מ"ג)
אפילו היו מקיפין את המזבח אלא דתק דתק
בכל יום מקיפין את המזבח אי היו בלולבין
או בערבה וספק רבינו כרצא דאמר לר' יוחנן
הא אימא לך מילתא מעליא דהוה אמר אבון
הא דתק אורח יום מקיפין את המזבח שבע
פעמים הכי אמר אבון משמיה דר' אלעזר
בלולב משום דרצא הוא ביה. ועוד שמאמנו
עבדיו הכי הוא שאלו מקיפין התיבה בכל יום
פעם אחת ובשביעי שבע פעמים ואי הוה ס"ל
דליתו היקף היה בערבה כיון שאין עושין ערבה
זכר למקדש אלא יום שביעי בלולב לא היה
לנו להקיף אלא בשביעי אבל כיון דס"ל דבלולב
מתוך שהוטל עליו חובה לעשות לולב זכר
למקדש שבעה הנהיגו להקיף בו זכר למקדש.
ולפי זה אף בשביעי של ערבה ראוי להקיף
בלולב ולא בערבה כך כתב הר"ן ושם כתב
רש"י בהשגחה:

בד כך היה המנהג בירושלים וכו' מתפלל
והוא בידו. ואמרו בגמ' (דף מ"ה)
דאע"ג דק"ל לא יאחו אדם הפליין בידו
ויסתכל ההם לאו מנהג כלומר נסתכל בידו
אינה מנהג ולא הכי עריד עליהו עד שיתחם
הכל מנהג כלומר נסתכל מנהג ומתוך שהבינה
עליו המנהג אין משאש ושימורה כד' עליו
ולא עריד:

בה מקבלת האשה וכו'. פירוש ביו"ט
הראשון ובזמן שבהמ"ק קייס
שהיה לולב דוחה שבת ואשמעין דאפילו אשה
דללו בת חובתא היא מסתכלא ליה כיון דראוי
לסתכל אהנים ואשמעין נמי שמוחל להחזיר
למים בשבת אבל השתא לדידן שאין לולב דוחה
שבת אפילו ביו"ט ראשון לא שרי לסתכלי כלל:
וביו"ט מוסיפין. פירוש אבל לא מתליפין
דמורח הוא:

בז ובזמן הזה שאלו עושים שני וכו'. ה"ה
מן טעם למה אין מוטלין לולב
בשמיני

בב וערבה זו הואיל ואינה בפירוש בתורה וכו'. ומה שחמא ה"ה ז"ל על רבינו חיימה
גדולה היא. ונראה דיש להקשות עוד על רבינו מכאן על מה שהניח
בספר המנוח דהל"מ ורבינו חיי וכו' וכו' וכו'
לכאורה קשה דהא הכא הקשו למ"ד מדרבנן
דאין קראו מדרבנן כיון דהוי הלכה למשה
מסיני

הנהגות מיימוניות

[ה] סוף לולב הגזול קמן היודע לנענע חייב בלולב וגרסינן בירושלמי לא סוף דבר
מנענע אלא מוליך ומביא מעלה ומוריד כשהוא מנענע. ע"כ: [ז] כרב ששת דאמר
אפילו עלה אחד בבד אחד: [ח] שקיל חביש ולא בריך: [ט] כתב רמ"א דאסור ליהנות
מערבה אחר נמילתה אם לא התנה עליה מעיקרא דלכולי יומא אייתקצי לאפוקי מאותן
שצולין בה בשער ע"כ. וזריב"ק היה נוהג בערבה וכן בערבה של לולב לחקן מן העצים
קולמוסים ולבער בהן חמץ בפסח בדאמר גבי עירוב הואיל ואיתעביד בה חרא מצוה
בשבת ושמחת תורה באחד בשבת אם מותר לאכול אתרוג של מצוה דיש אסורו משום
הכבד

הכנה כמו ביצה שנולדה בשבת ואסורה ביו"ט כל דשרי דמה ענין הכנה לכאן ודוא"ה
ביצה שנולדה בשבת או פירות שנשרו מן האילן ודגים שניצודו דהתם שייך לאוסרן
משום הכנה ונעשה בהן תיקון בשבת ואין שבת מכין ליו"ט אבל כאן מה תיקון נעש
בעקבים ואליכא דר' אלעזר דשתי קדושות הן ועוד אפילו למ"ד קדושה אחת הן כיון דל
בבב"ש ולא משום שבת אין שייך לאכור כאן משום קדושה אחת תרע דלא אישתמיט
מימי טובים של גלויות קדושה אחת הן שמשון בר אברהם וזה"ה, ע"כ: [6] אמר רבא
שעורה כשל ישראל העוסרת לשריפה כדמוקי מתני' באשרה דמשה וכן ר"י ודלא כר'
מצוה הכנה